

Michelle P. Brown

Vizije i eremitske vokacije u "pustinjama" Sjevera: ikonografija Otočne hagiografije

Ovaj rad fokusirat će se na ranosrednjovjekovne Otočne svece Furseyja, Guthlaca i Cuthberta te na način na koji su njihove vizije bile umjetnički interpretirane, kako bi se potvrdile veze s pustinjačkim monasticizmom Istoka. Istražit će i načine na koji su se ta verbalna i vizualna umjetnička djela osvrnula na svetačke vizije zemaljskoga društva i nebeske vječnosti. Također će istražiti i utjecaj vizija demonskih kušnji, koje su iskusili sveci Fursey i Guthlac, na europsku književnu i vizualnu tradiciju prikaza raja i pakla. Vizije su imale povremenu no konstantnu ulogu u povijesti europske umjetnosti. Uzvišena vizualna retorika tih prikaza, prepuna elemenata koji se mogu interpretirati kao "gotički" višak, zapravo je temeljena na mnogo suzdržanijoj srednjovjekovnoj tradiciji, poput ranokršćanske koptske ikonografije, koja prikazuje svete Pavla i Antuna s gavranom, što se može pronaći - kao jedan u nizu primjera istočnjačkog utjecaja - u ranosrednjovjekovnoj Britaniji i Irskoj, u kamenim reljefima poput križa Pictish Nigg u Škotskoj. Istočnjačka pustinjačka tradicija bila je poticaj pojavi britanskih svetaca pustinjaka, uglednih zbog svoga vidovnjačkog dara. U anglosaskim močvarama 7. stoljeća sveci Istočne Anglije, Fursey i Guthlac, bili su izloženi napadima demona, što je dovelo do pojave vizija raja i pakla, koje su postavile temelje Danteovu *Raju i Paklu*. Menažerija prapovijesnih keltskih i germanskih životinjskih ornamenata lako se spojila sa simboličkim zvijerima *Istočnjačkih čuda* (ili *Physiologusa*) te je predstavljena na stranicama djela poput Evanđelja iz Lindsfarnea, izrađenih na temelju kulta sv. Cuthberta, čije su se vizije socijalne pravde i integracije reflektirale u skladnim kompozicijama na stranicama knjige posvećene njegovu kultu. Tijekom 10. stoljeća ovo je simboličko, anikoničko slavljenje pustinjačke vizije preraslo u pojavu učestalog pojavljivanja figurativnih prikaza, uz davanje blagoslova svetog Cuthbertha aristokratskoj legitimnosti. Skolastika 12. stoljeća dovodi do pojave narativnih vizualnih ciklusa koji su pratili raniju hagiografiju te rezultirali ilustracijom života sv. Cuthberta i, u ranome 13. stoljeću, svitka s prikazom muka i trijumfa sv. Guthlaca, prikazanima u kružnim okvirima, vjerojatno namijenjenim za modele za vitraje, uz koje je i najskromniji od hodočasnika mogao sudjelovati u svetačkoj viziji.